

«وطن امروز» ادعای نقش توقف مازوت‌سوزی نیروگاه‌ها در خاموشی‌های اخیر را بررسی می‌کند

رئوش خاموشی

در حالی که دولت مدعی شده بود توقف مازوت‌سوزی دلیل کاهش تولید برق است، گزارش‌ها حاکی از این است که دلیل اصلی قطع برق، کاهش ذخایر گازوئیل نیروگاه‌ها در ماه‌های اخیر و افزایش ناترازی گاز است

اصلی بازار بهینه‌سازی مصرف انرژی جهت پیشبرد طرح‌های بهینه‌سازی در کشور محسوب می‌شود. نیاز به افزایش سرمایه‌گذاری در بخش نفت و گاز: برای رفع ناترازی انرژی از سمت افزایش تولید، در برنامه هفتم پیشرفت، حساب سرمایه‌گذاری نفت و گاز به‌منظور تأمین مالی این طرح‌ها ایجاد شده است اما در لایحه ارائه‌شده، منابع و ردیف درآمدی/هزینه‌ای برای این حساب در نظر گرفته نشده است. منابع این حساب صرفاً از محل افزایش تولید بیش از ۳۷۵۰ هزار بشکه در روز نفت‌خام و صادرات بیش از ۱۶ میلیارد مترمکعب گاز طبیعی خواهد بود. در جمع‌بندی کلی می‌توان گفت لایحه بودجه ۱۴۰۴ بر اساس نظر کارشناسان دارای نقاط ضعف زیر است: عدم تخصیص منابع بهینه‌سازی مصرف انرژی: عدم تخصیص منابع و ردیف درآمدی/هزینه‌ای برای حساب بهینه‌سازی مصرف انرژی عدم تخصیص منابع به حساب سرمایه‌گذاری نفت و گاز: عدم تخصیص منابع و ردیف درآمدی/هزینه‌ای برای حساب سرمایه‌گذاری نفت و گاز عدم توجه به مرده‌سازی بهینه‌سازی مصرف انرژی: عدم صدور گواهی صرفه‌جویی و تعیین منابع لازم برای پروژه‌های مشخص‌شده در برنامه هفتم ۱۵ تعیین سهم علی‌الحساب برای شرکت ملی نفت و گاز: عدم اشاره به ماده قانون برنامه هفتم مبنی بر نحوه سهم‌بری این شرکت‌ها از فروش نفت و گاز.

بشکه نفت‌خام در روز اشاره دارد و بیان می‌کند تحقق صادرات نفت‌خام و میعانات‌گازی به میزان ۱۸۵۰ هزار بشکه در روز نیز دور از انتظار خواهد بود. سایر بررسی‌های این گزارش حاکی از آن است که علاوه بر وضعیت تولید نفت کشور، احتمال کاهش میزان صادرات نفت ایران در سال آتی نیز وجود دارد. پیش‌بینی می‌شود قیمت نفت صادراتی ایران در سناریوهای مختلف به ترتیب برابر با ۷۵، ۵۳، ۶۳ دلار در هر بشکه باشد. میزان صادرات نفت نیز کمتر از حجم در نظر گرفته شده در لایحه بودجه خواهد بود. در سناریو محتمل، درآمدهای دولت از صادرات نفت‌خام، میعانات‌گازی و خالص صادرات گاز طبیعی با قیمت هر بشکه ۶۳ دلار و میزان صادرات ۱،۱ میلیون بشکه در روز، معادل ۴۵۹ هزار میلیارد تومان تخمین زده می‌شود. در سناریوهای کمینه و بیشینه، این رقم به ترتیب برابر با ۳۷۰ و ۶۹۶ هزار میلیارد تومان خواهد بود. گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس همچنین به برخی نقاط ضعف لایحه بودجه ۱۴۰۴ اشاره دارد: عدم پوشش کامل تکالیف برنامه هفتم جهت رفع ناترازی انرژی عدم تخصیص منابع بهینه‌سازی مصرف انرژی: یکی از مهم‌ترین مشکلات لایحه بودجه، عدم تخصیص منابع و ردیف درآمدی/هزینه‌ای برای حساب بهینه‌سازی مصرف انرژی است. این حساب به عنوان یکی از بازوهای

تبصره ۳ لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ با ۱۲ بند به نفت و روابط مالی آن با دولت پرداخته است. در این لایحه، جدول مفروضات منابع و مصارف عمومی دولت در سال ۱۴۰۴ درج شده که بخش عمده‌ای از آن مرتبط با حوزه نفت و گاز است. یکی از نکات قابل توجه در بودجه ۱۴۰۴، یکپارچه‌سازی تمام منابع تحت عنوان بودجه عمومی است که برای اولین بار منابع حساب هدفمندی پارانها نیز به سرجمع منابع عمومی افزوده شده است. درآمدهای نفتی، تولید و صادرات در لایحه بودجه لایحه بودجه ۱۴۰۴، حدود ۲۱۰۷ هزار میلیارد تومان درآمدهای نفتی پیش‌بینی کرده که سهم ۲۵ درصدی از کل منابع عمومی بودجه دارد. از این مقدار، حدود ۵۰۹ هزار میلیارد تومان به عنوان سهم دولت از صادرات نفت‌خام، میعانات‌گازی و گاز طبیعی در نظر گرفته شده است. با احتساب سهم استقراض شده از صندوق توسعه ملی، این سهم به ۴۴ درصد و مجموعاً به حدود ۱۰۵۰ هزار میلیارد تومان می‌رسد. با این حال، اگر بودجه مانند سال‌های قبل استاندارد شود، سهم درآمدهای نفتی دولت از بودجه عمومی معادل ۱۵ درصد خواهد بود، در حالی که این رقم سال گذشته ۲۳ درصد بوده است. گزارش مزبور همچنین به تردید در تحقق هدف تولید ۳۷۵۰ هزار

دفتر مطالعات انرژی، صنعت و معدن مرکز پژوهش‌های مجلس روز گذشته در گزارشی تحت عنوان «بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور: تبصره ۳ نفت و روابط مالی آن با دولت»، به تحلیل وضعیت بودجه سال ۱۴۰۴ پرداخت. این گزارش ۴۳ صفحه‌ای از جمع‌بندی نظرات کارشناسی، نشان می‌دهد ایران با ناترازی‌های گسترده در تمام حامل‌های انرژی، از جمله گاز طبیعی، برق و بنزین روبرو است. ناترازی گاز طبیعی، سوخت مایع و عدم مدیریت مصرف در سال ۱۴۰۱ ناترازی گاز طبیعی در اوج مصرف به ۳۱۵ میلیون مترمکعب در روز رسید و با افزایش دما در سال ۱۴۰۲، این مقدار به حدود ۲۸۰ میلیون مترمکعب کاهش یافت اما همچنان در ماه‌های سرد سال چالش ناترازی گاز طبیعی وجود دارد. همچنین مصرف سوخت مایع در نیروگاه‌های حرارتی افزایش و ذخایر گازوئیل و نفت‌کوره نیروگاه‌ها در نیمه اول سال ۱۴۰۳ نسبت به مدت مشابه سال قبل کاهش یافته است. گزارش مرکز پژوهش‌ها به وجود کسری در تأمین بنزین نیز اشاره دارد و تأکید می‌کند که بی‌توجهی به سیاست‌های مدیریت مصرف منجر به واردات اجباری و خرید محصولات داخلی شده است. از این رو، انتظار می‌رود که لایحه بودجه با در نظر گرفتن وضعیت ناترازی انرژی و چالش‌های آن، راهکارهایی برای مدیریت و کاهش این ناترازی ارائه دهد.

دلایل قطع برق در کشور و راهکارهای مقابله با آن

مقوله فیلترینگ را جدی نمی‌گیرند که این خود عاملی برای هدررفت انرژی و آلودگی محیط‌زیست است. وی با اشاره به اینکه گوگرد موجود در سوخت مازوت بالااست، تأکید کرد مساله فیلترینگ در نیروگاه‌ها و کارخانه‌هایی که مازوت می‌سوزانند باید جدی گرفته شود تا علاوه بر استفاده بهینه از این سوخت، از آلودگی محیط‌زیست و خطرات برای سلامت مردم جلوگیری شود. وی همچنین به نیاز مبرم نوسازی تعداد زیادی از نیروگاه‌های ایران و حرکت به سمت شیوه‌های مدرن اشاره کرد و اظهار داشت که عدم نوسازی نیز یکی از عوامل به وجود آمدن این شرایط است. این عضو کمیسیون انرژی مجلس افزود که مسؤولان وزارت نیرو معتقدند کاهش گازرسانی به نیروگاه‌ها سبب خاموشی برق شده است و از طرف دیگر مسؤولان شرکت ملی گاز اعلام می‌کنند که به تمام تعهدات خود برای تحویل گاز به نیروگاه‌ها عمل کرده‌اند. این عدم هماهنگی میان وزارت نیرو و شرکت ملی گاز نیز می‌تواند نقش مهمی در قطعی‌های برق داشته باشد.

حسین حسین‌زاده، عضو کمیسیون انرژی مجلس در گفت‌وگو با «وطن امروز» به دلایل قطع برق در کشور اشاره کرد و اظهار داشت: قطع برق تنها به دلیل کمبود گاز نیست، وی خاطر نشان کرد که بازدهی و راندمان نیروگاه‌ها به دلیل فرسودگی دستگاه‌ها و عدم فیلترینگ پایین است و بهره‌کش از انرژی‌های تجدیدپذیر نیز بسیار ناچیز است. این نماینده مجلس در ادامه افزود که در جذب سرمایه‌گذار خصوصی برای توسعه نیروگاه‌ها، افزایش تولید انرژی‌های تجدیدپذیر و حتی میادین گازی بسیار ضعیف عمل شده است. حسین‌زاده همچنین بر ضرورت مصرف بهینه گاز و برق تأکید کرد و گفت: «اگرچه مصرف گاز ۱۲ درصد در سال جاری افزایش یافته است اما عادات مصرفی مردم نیز منجر از برنامه‌ها و سیاست‌های بخش تولید و عرضه است.»

عدم توجه به فیلترینگ و ضرورت نوسازی نیروگاه‌ها عضو کمیسیون انرژی مجلس بیان کرد که بسیاری از نیروگاه‌ها

سناریوی انرژی دولت تدبیر و امید در حال تکرار است

ولی روند کنونی نشان می‌دهد تیم ایشان فقط از کارشناسان دولت که آنها هم به صورت رانتی در دولت به‌کارگیری شده‌اند، استفاده کرده، با انتقاد از روش‌های فعلی دولت برای مدیریت مصرف انرژی گفت: «با واقعا می‌توانیم با قطع ۲ ساعت برق در روز، کشور را اداره کنیم؟» نوراللهی افزود: کشورهایی که منابع انرژی فسیلی کمتری دارند، با روش‌های بهتری به تأمین انرژی می‌پردازند و دولت باید از این تجربیات استفاده کند. کارشناس انرژی همچنین به موضوع مصرف مازوت و تأثیرات آن بر سلامتی مردم اشاره کرد و گفت: «تأکید بر عدم استفاده از مازوت کار درستی است اما باید به گونه‌ای عمل کنیم که به این مرحله نرسیم.» وی خاطر نشان کرد: می‌توان با صرفه‌جویی در مصرف خانگی، نیاز نیروگاه‌ها به گاز را تأمین کرد و به این ترتیب از بحران انرژی جلوگیری کرد. نوراللهی در پایان تأکید کرد راهکارهای بلندمدت و کارشناسی برای حل مشکلات انرژی کشور وجود دارد و این راهکارها باید مورد توجه دولت قرار گیرد. وی از آمادگی خود و سایر کارشناسان انرژی در کشور برای ارائه نظرات و راهکارهای کلان در این زمینه خبر داد و تأکید کرد این راهکارها می‌تواند به بهبود وضعیت انرژی کشور کمک کند.

یونس نوراللهی، کارشناس حوزه انرژی در گفت‌وگو با «وطن امروز» به انتقاد از تصمیمات دولت در زمینه مدیریت منابع انرژی کشور پرداخت. وی با اشاره به وجود ۱۰ دانشگاه در کشور که دارای دانشکده انرژی یا گروه مهندسی انرژی هستند، بیان کرد در روزهای اخیر و در پی تصمیمات دولت تماشایی با مدیران این گروه‌ها داشته و متوجه شده دولت در اتخاذ تصمیمات این حوزه، به شکرت با کارشناسان خارج از مجموعه خود توجهی نکرده است. نوراللهی تأکید کرد این تصمیمات غیر کارشناسی نه تنها بدون برگزاری جلسات مشورتی با متخصصان ارائه شده، بلکه به نظر می‌رسد هیچ‌گونه مشورتی با اساتید و کارشناسان برجسته در این زمینه انجام نشده است. وی به تصمیمات گذشته اشاره کرد و از شباهت این وضعیت به دوران ریاست‌جمهوری آقای روحانی گفت که در آن زمان نیز مشاوره‌های لازم در این حوزه‌های حساس انجام نشده بود و یک‌شبه تصمیمی گرفته شد که سرمایه اجتماعی حاکمیت را زیر سوال برد. دولت از تجربه سایر کشورها در حوزه انرژی استفاده کند نوراللهی با اشاره به اینکه آقای پزشکیان در دوره تبلیغات خود بارها گفته بود که تصمیمات اساسی را با مشورت با کارشناسان می‌گیرد

راهکارهای پیشنهادی کارشناسان

سال آینده بین ۵۳ تا ۷۵ دلار در هر بشکه خواهد بود و میزان صادرات کمتر از حجم در نظر گرفته شده در لایحه بودجه است. در سناریوی محتمل، درآمدهای دولت از صادرات نفت و گاز معادل ۴۵۹ هزار میلیارد تومان تخمین زده می‌شود. این گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس بیان می‌کند لایحه بودجه ۱۴۰۴ تکالیف برنامه هفتم جهت رفع ناترازی انرژی را به‌طور کامل پوشش نداده است. از جمله این موارد، عدم تخصیص منابع برای حساب بهینه‌سازی مصرف انرژی و حساب سرمایه‌گذاری نفت و گاز است. همچنین نبود اعتبارات برای طرح بزرگ ذخیره‌سازی گاز طبیعی و میتیرینگ از دیگر نقاط ضعف لایحه بودجه محسوب می‌شود. در مجموع باید گفت تدوین لایحه بودجه و احکام آن باید متناسب با وضعیت ناترازی انرژی و چالش‌های آن باشد. همچنین بودجه باید در راستای تحقق اهداف کُنی برنامه هفتم تدوین شود. در همین راستا کارشناسان راهکارهای زیر را برای حل این مشکل پیشنهاد می‌دهند. افزایش سرمایه‌گذاری در انرژی‌های تجدیدپذیر: توسعه انرژی‌های تجدیدپذیر می‌تواند راهکاری برای کاهش وابستگی به سوخت‌های فسیلی و افزایش پایداری تأمین برق باشد. نوسازی و به‌روزرسانی نیروگاه‌ها: بهره‌برداری از تکنولوژی‌های مدرن و نوسازی نیروگاه‌ها می‌تواند راندمان و بازدهی تولید برق را افزایش دهد. افزایش فیلترینگ در نیروگاه‌ها: اجرای کامل فیلترینگ در نیروگاه‌ها و کارخانه‌ها برای کاهش آلودگی و هدررفت انرژی ضروری است. هماهنگی بهتر میان نهادهای مرتبط: بهبود هماهنگی میان وزارت نیرو و شرکت ملی گاز برای جلوگیری از اختلافات و اطمینان از تأمین گاز به نیروگاه‌ها با اجرای این راهکارها می‌توان مشکلات قطعی برق را کاهش داد و بهبود وضعیت انرژی در کشور را تضمین کرد.

دفتر مطالعات انرژی، صنعت و معدن مرکز پژوهش‌های مجلس در گزارشی با عنوان «بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور: تبصره ۳ نفت و روابط مالی آن با دولت»، به چالش‌های ناترازی انرژی در کشور پرداخته است. بر اساس این گزارش، کشور با ناترازی‌های گسترده‌ای در حامل‌های انرژی مانند گاز طبیعی، برق و بنزین روبرو است. سال ۱۴۰۱ میزان ناترازی گاز طبیعی در اوج مصرف به ۳۱۵ میلیون مترمکعب در روز رسید و اگر چه سال ۱۴۰۲ این عدد به ۲۸۰ میلیون مترمکعب در روز کاهش یافت اما همچنان چالش ناترازی در ماه‌های سرد سال ادامه دارد. افزایش مصرف سوخت مایع در نیروگاه‌های حرارتی و کاهش ذخایر گازوئیل و نفت‌کوره نیز مشکلات بیشتری را در تأمین برق در زمستان ایجاد کرده است. در بخش تأمین بنزین نیز کمبود وجود دارد که منجر به واردات و خرید از واحدهای داخلی شده است. تبصره ۳ لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ شامل ۱۲ بند است که به نفت و روابط مالی آن با دولت می‌پردازد. یکی از نکات مهم این لایحه، یکپارچه‌سازی تمام منابع تحت عنوان بودجه عمومی است که برای اولین بار منابع حساب هدفمندی پارانها نیز به مجموع منابع عمومی بودجه افزوده شده است. درآمدهای نفتی در لایحه بودجه ۱۴۰۴ معادل ۲۱۰۷ هزار میلیارد تومان برآورد شده که ۳۵ درصد از کل منابع عمومی بودجه را تشکیل می‌دهد. سهم دولت از این درآمدها با احتساب استقراض از صندوق توسعه ملی به ۴۴ درصد می‌رسد. همچنین برآورد تولید ۳۷۵۰ هزار بشکه نفت‌خام در روز و صادرات ۱۸۵۰ هزار بشکه در روز در این لایحه محل تردید است. پیش‌بینی‌ها نشان می‌دهد قیمت نفت صادراتی ایران برای

احتمال کاهش فشار در پارس جنوبی در سال‌های آینده ناترازی را افزایش می‌دهد

برنامه‌هایی مؤثرتر از خاموشی برای مدیریت مصرف وجود دارد میرتربایی تأکید کرد: ناترازی در مصرف خانگی نیز وجود دارد در دوره‌های سرمای شدید، مصرف انرژی اوج می‌گیرد. باید دولت برنامه‌هایی نظیر آموزش برای بهینه مصرف کردن انرژی را برای مدیریت مصرف خانگی، تجاری و صنعتی تدوین کند همچنین توسعه انرژی‌های تجدیدپذیر مانند نیروگاه‌های خورشیدی می‌تواند در کوتاه‌مدت و بلندمدت بر رفع مشکل ناترازی تولید انرژی مؤثر باشد. وی افزود: در حال حاضر با احداث هر نیروگاه خورشیدی ظرف ۲ سال می‌توان به ظرفیت تولید ۱۰۰۰ مگاوات رسید پس با احداث چند نیروگاه در ۲ سال می‌توان این ۱۵ درصد از کمبود انرژی کنونی را جبران کرد. کاهش مصرف انرژی و بهره‌گیری از فناوری‌های جدید، نقش مهمی در حل مشکلات انرژی کشور خواهد داشت و لازم است ایران هم مثل سایر کشورهای جهان به طرف تولید انرژی‌های پاک که هزینه کمتر و عملکرد بالاتری دارند حرکت کند، بویژه اینکه زمینه برای گسترش این انرژی‌ها هم در کشور ما وجود دارد. میرتربایی در پایان تصریح کرد: مشکلات تولید، عرضه و رشد مصرف انرژی در ایران به ساختار فعلی تولید و مصرف انرژی بازمی‌گردد. کشورها دیگر به سمت انرژی‌های نو حرکت کرده‌اند اما ما همچنان به منابع فسیلی متکی هستیم. دولت باید حمایت بیشتری از بخش خصوصی در زمینه تولید انرژی‌ها نو داشته باشد و از ظرفیت‌های داخلی و فناوری‌های جهانی بهره‌برداری کند.

سعید میرتربایی، کارشناس انرژی در گفت‌وگو با «وطن امروز» درباره گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس که به بررسی عملکرد دولت در زمینه ذخیره‌سازی گاز و گازوئیل پرداخته، توضیح داد: بر اساس برنامه هفتم پیشرفت، دولت موظف بوده در دوره‌های بدون کمبود، مقدار مشخصی گاز و گازوئیل را ذخیره کند تا در مواقع بحرانی (روزهای سرد سال) استفاده شود اما دولت اعلام کرده دلیل اصلی کمبود برق، عدم سوزاندن مازوت و افزایش ناگهانی مصرف بوده است. میرتربایی با اشاره به اینکه در گزارش‌های تخصصی آمده است از سال‌های آینده ممکن است در پارس جنوبی دچار کاهش فشار شویم، افزود: متأسفانه در ایران، فاصله زیادی بین تولید و مصرف انرژی وجود دارد. در دوره‌های سرد و گرم، منابع کافی برای پاسخگویی به نیازها وجود ندارد و این مساله موجب ناترازی می‌شود. گزارش‌ها نیز نشان می‌دهند این وضعیت در سال‌های آینده ممکن است تشدید شود، بویژه اگر در پارس جنوبی دچار افت فشار و کاهش تولید شویم. وی ادامه داد: در گذشته، برخی نیروگاه‌ها سوخت مایع ذخیره می‌کردند و در فصل‌هایی از سال هم از ترکیبی از مازوت و گازوئیل در این نیروگاه‌ها استفاده می‌شد که به دلیل آلودگی بالای این نوع سوخت‌ها، امروز قابل دفاع نیستند اما مساله امروز این است که باید به دنبال راه‌حل‌های پایدارتر باشیم. دولت باید تصمیم‌های درستی بگیرد، تصمیم‌هایی نظیر ذخیره‌سازی گازوئیل و گاز برای نیروگاه‌ها، حتی اگر این تصمیم‌ها هزینه‌بر باشد.

